

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2019. gada 24. jūnijā^{*1}

Valsts pienākumu neizpilde – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Tiesiskums – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības – Tiesnešu neatceļamības un neatkarības principi – Pensionēšanās vecuma samazināšana Augstākās tiesas tiesnešiem – Piemērošana tiesnešiem, kuri pilda amata pienākumus – Iespēja turpināt pildīt amata pienākumus pēc šā vecuma ar nosacījumu, ka ir saņemta atļauja, ko piešķir ar Republikas prezidenta diskrecionāru lēmumu

Lietā C-619/18

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2018. gada 2. oktobrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *K. Banks*, kā arī *H. Krämer* un *S. L. Kalēda*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Polijas Republiku, ko pārstāv *B. Majczyna*, kā arī *K. Majcher* un *S. Żyrek*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Ungārija, ko pārstāv *M. Z. Fehér*, pārstāvis,

persona, kas iestājusies lietā,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs *K. Lenaerts* [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece *R. Silva de Lapuerta* [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji *A. Prehala* [*A. Prechal*] (referente), *M. Vilaras* [*M. Vilaras*] un *J. Regans* [*E. Regan*], tiesneši *E. Juhász* [*E. Juhász*], *M. Ilešičs* [*M. Ilešič*], *J. Malenovskis* [*J. Malenovský*], *L. Bejs Larsens* [*L. Bay Larsen*], *D. Švābi* [*D. Šváby*], *K. Vajda* [*C. Vajda*], *P. Dž. Švirebs* [*P. G. Xuereb*], *N. Pisarra* [*N. Piçarra*], *L. S. Rosi* [*L. S. Rossi*] un *I. Jarukaitis* [*I. Jarukaitis*],

ģenerālvokāts: *J. Tančevs* [*E. Tanchev*],

sekretārs: *M. Aleksejevs* [*M. Aleksejev*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 12. februāra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – poļu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 11. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, pirmkārt, samazinot pensionēšanās vecumu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) tiesnešiem un piemērojot šos grozījumus tiesnešiem, kas pilda amata pienākumus un kas minētajā tiesā iecelti pirms 2018. gada 3. aprīļa, un, otrkārt, piešķirot Polijas Republikas prezidentam diskrecionāras pilnvaras pagarināt šīs pašas tiesas tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņu pēc no jauna noteiktā pensionēšanās vecuma sasniegšanas, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, skatot to kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu, paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Līgums par ES

- 2 LES 2. panta redakcija ir šāda:

“Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

- 3 LES 19. panta 1. punktā ir noteikts:

“Eiropas Savienības Tiesas sastāvā ir Tiesa, Vispārējā tiesa un specializētās tiesas. Tā nodrošina, ka tiek ievērots tiesiskums Līgumu interpretēšanā un piemērošanā.

Dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības [tiesību aizsardzības tiesā] nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.”

Harta

- 4 Hartas VI sadaļā “Tiesiskums” ir iekļauts 47. pants “Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu”, kurā ir noteikts:

“Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. [..]

[..]”

5 Saskaņā ar Hartas 51. panta noteikumiem:

“1. Šīs Hartas noteikumi attiecas uz Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tādēļ tās ievēro tiesības un principus, kā arī veicina to piemērošanu saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām un ievērojot Savienības kompetenci, kas tai piešķirta Līgumos.

2. Ar šo Hartu netiek paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma, paplašinot Savienības kompetences, un Savienībai netiek noteiktas nekādas jaunas kompetences vai uzdevumi, nedz grozītas kompetences un uzdevumi, kā tās noteiktas Līgumos.”

Polijas tiesības

Konstitūcija

6 Konstitūcijas 183. panta 3. punktā ir paredzēts, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirmais priekšsēdētājs tiek iecelts amatā uz sešiem gadiem.

7 Saskaņā ar Konstitūcijas 186. panta 1. punktu:

“*Krajowa Rada Sądownictwa* [Valsts tiesu padome] aizsargā tiesu un tiesnešu neatkarību.”

8 Konstitūcijas 187. pantā ir noteikts:

“1. Valsts tiesu padomē ietilpst:

1) [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] pirmais priekšsēdētājs, tieslietu ministrs, [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa)] priekšsēdētājs un viena persona, ko izvirza Republikas prezidents,

2) piecpadsmit locekļi, kurus ievēl no [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)], vispārējās jurisdikcijas tiesu, administratīvo tiesu un kara tiesu tiesnešiem,

3) četri locekļi, ko ievēl [*Sejm* (Sejma)] no deputātiem, un divi locekļi, ko ievēl Senāts no senatoriem.

[..]

3. Ievēlēto locekļu pilnvaru termiņš Valsts tiesu padomē ir četri gadi.

4. Valsts tiesu padomes uzbūve, darbības joma, darbības veids, kā arī tās locekļu ievēlēšanas kārtība ir noteikta likumā.”

Jaunais likums par Augstāko tiesu

9 2002. gada 23. novembra *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu) (*Dz. U.*, 2002, 240. pozīcija) 30. pantā ir noteikts, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecums ir 70 gadi. Saskaņā ar šo tiesību normu minētās tiesas tiesnešiem ir arī iespēja, vēlākais, sešus mēnešus pirms 70 gadu vecuma sasniegšanas iesniegt minētās tiesas pirmajam priekšsēdētājam paziņojumu, norādot savu vēlmi turpināt pildīt amata pienākumus, un iesniegt izziņu, kas apliecina viņu spēju pildīt tiesneša pienākumus no veselības stāvokļa viedokļa, un šādā gadījumā viņi var turpināt pildīt amata pienākumus līdz pilnu 72 gadu sasniegšanai.

10 2017. gada 20. decembrī Polijas Republikas prezidents parakstīja 2017. gada 8. decembra *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu) (*Dz. U.*, 2018, 5. pozīcija; turpmāk tekstā – “Jaunais likums par Augstāko tiesu”), kas stājas spēkā 2018. gada 3. aprīlī. Šis likums vairākkārt tika grozīts, tostarp ar 2018. gada 10. maija *ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Likums par grozījumiem Likumā par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, Likumā par Augstāko tiesu un dažos citos likumos) (*Dz. U.*, 2018, 1045. pozīcija, turpmāk tekstā – “2018. gada 10. maija grozījumu likums”).

11 Saskaņā ar Jaunā likuma par Augstāko tiesu 37. pantu:

“1. [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesnesis pensionējas savā 65. dzimšanas dienā, izņemot, ja viņš ne vēlāk kā 6 mēnešus un ne agrāk kā 12 mēnešus pirms šī vecuma sasniegšanas ir iesniedzis paziņojumu par vēlmi turpināt ieņemt amatu un tādu izziņu, kura apliecina, ka viņa veselības stāvoklis nav šķērslis tiesneša amata pienākumu pildīšanai, un kura izsniegta saskaņā ar tiesnešu amata kandidātiem noteiktajiem nosacījumiem, un ja Polijas Republikas prezidents piekrīt turpmākam tiesneša darbam [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesneša amatā.

1. *bis*. Pirms šādas atļaujas piešķiršanas Polijas Republikas prezidentam ir jākonsultējas ar Valsts tieslietu padomi. Valsts tieslietu padome sniedz Polijas Republikas prezidentam atzinumu 30 dienu laikā no dienas, kad Polijas Republikas prezidents lūdz sniegt šādu atzinumu. Ja atzinums netiek sniegts otrajā teikumā noteiktajā termiņā, uzskatāms, ka Valsts tieslietu padome ir sniegusi pozitīvu atzinumu.

1. *ter*. Izstrādājot 1. *bis* punktā minēto atzinumu, Valsts tieslietu padomei ir jāņem vērā tiesu sistēmas intereses vai būtiskas sabiedrības intereses, it īpaši [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] personāla racionāla izmantošana vai vajadzības, kas izriet no [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] atsevišķu palātu darba slodzes.

2. 1. punktā minētie paziņojums un izziņa iesniedzami [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] pirmajam priekšsēdētājam, kurš kopā ar savu atzinumu to nekavējoties iesniedz Polijas Republikas prezidentam. [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] pirmais priekšsēdētājs savu paziņojumu un izziņu kopā ar [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] kolēģijas atzinumu iesniedz Polijas Republikas prezidentam.

3. Polijas Republikas prezidents piekrišanu [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesnesim turpināt ieņemt amatu var dot 3 mēnešu laikā no dienas, kad saņemts 1. *bis* punktā minētais Valsts tieslietu padomes atzinums, vai 3 mēnešu laikā pēc minētā atzinuma sniegšanas termiņa beigām. Piekrišanas nesniegšana pirmajā teikumā minētajā termiņā nozīmē, ka tiesnesis pensionējas savā 65. dzimšanas dienā. Ja [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesnesis sasniedz 1. punktā minēto vecumu, pirms ir beigusies viņa amata pilnvaru pagarināšanas procedūra, viņš paliek amatā līdz minētās procedūras noslēgumam.

4. 1. punktā minēto atļauju piešķir uz 3 gadiem ne vairāk kā divreiz. Šī panta 3. punkta noteikumus piemēro *mutatis mutandis*. [..]”

12 Šī likuma 39. pantā ir noteikts:

“[*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesneša pensionēšanās vai pensionēšanas dienu nosaka Polijas Republikas prezidents.”

13 Minētā likuma 111. pantā ir paredzēts:

“1. [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesneši, kuri līdz šī likuma spēkā stāšanās dienai ir sasnieguši 65 gadu vecumu vai sasniegs 65 gadu vecumu 3 mēnešu laikā no šī likuma spēkā stāšanās dienas, pensionējas nākamajā dienā pēc 3 mēnešu beigām no šī likuma spēkā stāšanās dienas, ja vien viņi

1 mēneša laikā no šī likuma spēkā stāšanās dienas neiesniedz 37. panta 1. punktā minēto paziņojumu un izziņu un ja vien Polijas Republikas prezidents neļauj tiesnešiem turpināt ieņemt [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesneša amatu. 37. panta 2.–4. punkta normas ir piemērojamas *mutatis mutandis*.

1. *bis*. [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesneši, kas sasniedz 65 gadu vecumu 3 līdz 12 mēnešu periodā pēc šī likuma spēkā stāšanās dienas, pensionējas 12 mēnešu laikā no šī likuma spēkā stāšanās dienas, ja vien tie minētajā laikposmā neiesniedz paziņojumu un izziņu, kas minēti 37. panta 1. punktā, un ja vien Polijas Republikas prezidents nedod piekrišanu [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesnesim turpināt ieņemt savu amatu. 37. panta 1. *bis* līdz 4. punkta normas ir piemērojamas *mutatis mutandis*.”

- 14 2018. gada 10. maija grozījumu likums papildus noteikumiem, ar kuriem tiek grozīts Jaunais likums par Augstāko tiesu, ietver dažus autonomus noteikumus, kas reglamentē tiesneša amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšanu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešiem, kuri sasniedz pensionēšanās vecumu vēlākais 2018. gada 3. jūlijā. Šī grozījumu likuma 5. pants ir formulēts šādi:

“Polijas Republikas prezidentam nekavējoties ir jānosūta Valsts tieslietu padomei paziņojumi, kuri minēti Jaunā likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1. punktā un 111. panta 1. punktā, kurus viņš nav izskatījis līdz šī likuma spēkā stāšanās dienai. Valsts tieslietu padome sniedz savu atzinumu 30 dienu laikā pēc Polijas Republikas prezidenta aicinājuma iesniegt tās atzinumu. Polijas Republikas prezidents piekrišanu [*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)] tiesnesim turpināt ieņemt amatu var dot 60 dienu laikā no dienas, kad saņemts Valsts tieslietu padomes atzinums, vai 60 dienu laikā pēc minētā atzinuma sniegšanas termiņa beigām. [Jaunā likuma par Augstāko tiesu] 37. panta 2.–4. punkta noteikumi, redakcijā ar šajā likumā izdarītajiem grozījumiem, ir piemērojami *mutatis mutandis*.”

Pirmstiesas procedūra

- 15 Uzskatīdama, ka, pieņemot Jauno likumu par Augstāko tiesu un turpmākos likumus, ar kuriem tas tika grozīts, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un Hartas 47. pantā paredzētos pienākumus, Komisija 2018. gada 2. jūlijā nosūtīja šai dalībvalstij brīdinājuma vēstuli. Pēdējā minētā atbildēja ar 2018. gada 2. augusta vēstuli, kurā tā apstrīd jebkādu Savienības tiesību pārkāpumu pieļaušanu.
- 16 2018. gada 14. augustā Komisija izdeva argumentētu atzinumu, kurā tā joprojām puda viedokli, ka ar iepriekšējā punktā minēto valsts tiesisko regulējumu tiek pārkāptas iepriekš minētās Savienības tiesību normas. Tādēļ šī iestāde aicināja Polijas Republiku viena mēneša laikā no argumentētā atzinuma saņemšanas veikt pasākumus, kas ir nepieciešami, lai izpildītu minēto argumentēto atzinumu. Šī dalībvalsts uz to atbildēja ar 2018. gada 14. septembra vēstuli, kurā tā puda viedokli, ka šādi apgalvotie pārkāpumi nepastāv.
- 17 Šādos apstākļos Komisija nolēma celt šo prasību.

Tiesvedība Tiesā

- 18 Ar atsevišķu dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2018. gada 2. oktobrī, Komisija iesniedza pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu saskaņā ar LESD 279. pantu un Tiesas Reglamenta 160. panta 2. punktu, lūdzot Tiesu, gaidot Tiesas spriedumu pēc būtības, piespriest Polijas Republikai:
- apturēt Jaunā likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1.–4. punkta un 111. panta 1. un 1. *bis* punkta, 2018. gada 10. maija grozījumu likuma 5. panta, kā arī jebkāda cita pasākuma, kas veikts, piemērojot šos noteikumus, piemērošanu;

- īstenot visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesneši, uz kuriem attiecas šie noteikumi, var turpināt veikt savus pienākumus amatos, kurus tie ieņēma 2018. gada 3. aprīlī, kad stājās spēkā Jaunais likums par Augstāko tiesu, un vienlaikus tiem ir tāds pats statuss, tiesības un nodarbinātības nosacījumi, kādi viņiem pienācās pirms 2018. gada 3. aprīļa;
 - atturēties no jebkādām darbībām, kas saistītas ar jaunu tiesnešu iecelšanu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) to tiesnešu vietā, uz kuriem attiecas šie paši noteikumi, kā arī no jebkādiem citiem pasākumiem, kas saistīti ar jauna minētās tiesas pirmā priekšsēdētāja iecelšanu vai ar tās personas noteikšanu, kas ir pilnvarota vadīt minēto tiesu tās esošā pirmā priekšsēdētāja vietā līdz jauna pirmā priekšsēdētāja iecelšanai, un
 - vēlākais mēneša laikā pēc Tiesas rīkojuma, ar kuru noteikti pieprasītie pagaidu pasākumi, paziņošanas un vēlāk regulāri katru mēnesi paziņot Komisijai par visiem pasākumiem, ko tā veiks, lai pilnībā izpildītu šo rīkojumu.
- 19 Tāpat saskaņā ar Reglamenta 160. panta 7. punktu Komisija arī lūdza iepriekšējā punktā minētos pagaidu pasākumus noteikt pirms atbildētājas apsvērumu iesniegšanas saistībā ar tūlītēja, nopietna un neatgriezeniska kaitējuma risku efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principam Savienības tiesību piemērošanas kontekstā.
- 20 Ar 2018. gada 19. oktobra rīkojumu Komisija/Polija (C-619/18 R, nav publicēts, EU:C:2018:852) Tiesas priekšsēdētāja vietnieks apmierināja šo pēdējo lūgumu uz laiku līdz galīgā rīkojuma pieņemšanai šajā pagaidu noregulējuma tiesvedībā.
- 21 2018. gada 23. oktobrī Tiesas priekšsēdētāja vietnieks saskaņā ar Reglamenta 161. panta 1. punktu nodeva Tiesai šo pieteikumu, un Tiesa, ņemot vērā minētā pieteikuma nozīmīgumu, saskaņā ar Reglamenta 60. panta 1. punktu tā izskatīšanu nodeva Virspalātai.
- 22 Ar 2018. gada 17. decembra rīkojumu Komisija/Polija (C-619/18 R, EU:C:2018:1021) Tiesa pilnībā apmierināja Komisijas pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu līdz galīgā sprieduma pasludināšanai šajā lietā.
- 23 Turklāt ar 2018. gada 15. novembra rīkojumu lietā Komisija/Polija (C-619/18, EU:C:2018:910) Tiesas priekšsēdētājs pēc Komisijas pieprasījuma šo lietu nolēma izskatīt paātrinātā tiesvedībā, kas ir paredzēta Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a pantā un Reglamenta 133. pantā.
- 24 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 9. janvāra rīkojumu Ungārijai tika atļauts iestāties lietā Polijas Republikas prasījumu atbalstam.

Par prasību

- 25 Komisija prasībā izvirza divus iebildumus par pienākumu, kas dalībvalstīm izrietot no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas kopsakarā ar Hartas 47. pantu, neizpildi.
- 26 Pirmajā iebildumā Komisija pārmet Polijas Republikai, ka tā nav ievērojusi savus pienākumus, ciktāl ar Jauno likumu par Augstāko tiesu, pārkāpjot tiesnešu neatkarības principu un, it īpaši, tiesnešu neatceļamības principu, tika paredzēta pasākuma, ko veido *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšana, piemērošana amata pienākumus pildošiem tiesnešiem, kuri tika iecelti amatā minētajā tiesā pirms 2018. gada 3. aprīļa, kad stājās spēkā šis likums. Ar otro iebildumu Komisija pārmet šai dalībvalstij minēto pienākumu neizpildi tādēļ, ka tā ar minēto likumu, pārkāpjot

tiesnešu neatkarības principu, Polijas Republikas prezidentam ir piešķīrusi diskrecionāras pilnvaras divas reizes (ikreiz uz trim gadiem) pagarināt *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) amata pienākumu pildīšanas termiņu pēc tam, kad sasniegts no jauna noteiktais pensionēšanās vecums.

Par strīda priekšmeta saglabāšanu

- 27 Tiesas sēdē Polijas Republika norādīja, ka visas valsts tiesību normas, kuras Komisija apstrīd savā prasībā, ir atceltas un ka visas to sekas tikušas padarītas par spēkā neesošām ar 2018. gada 21. novembra *ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym* (Likums par grozījumiem Jaunajā likumā par Augstāko tiesu) (*Dz. U.*, 2018, 2507. pozīcija), ko Polijas Republikas prezidents parakstījis 2018. gada 17. decembrī un kas stājies spēkā 2019. gada 1. janvārī.
- 28 Atbilstoši minētās dalībvalsts norādītajam saskaņā ar šo likumu tiesneši, kuri pilda amata pienākumus *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) un kurus jau bija skāris ar Jauno likumu par Augstāko tiesu ieviestais pensionēšanās vecuma samazinājums, esot tikuši paturēti vai atjaunoti amatā minētajā tiesā ar nosacījumiem, kādi bija spēkā pirms šā pēdējā minētā likuma pieņemšanas, un to amata pienākumu pildīšana turklāt tiek uzskatīta par nepārtraukti veiktu. Arī noteikumi, ar ko Polijas Republikas prezidentam bija ļauts izsniegt atļauju *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšanai tad, kad ir sasniegts parastais pensionēšanās vecums, ir atcelti. Šādos apstākļos šī tiesvedība par pienākumu neizpildi Polijas Republikas ieskatā ir zaudējusi priekšmetu.
- 29 Savukārt Komisija tiesas sēdē norādīja, ka uztur savu prasību.
- 30 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts pienākumu neizpilde ir jāvērtē atkarībā no situācijas attiecīgajā dalībvalstī, kāda tā ir argumentētajā atzinumā noteiktajā termiņā, un Tiesai nav jāņem vērā vēlāk notikušās izmaiņas (skat. it īpaši spriedumu, 2012. gada 6. novembris, Komisija/Ungārija, C-286/12, EU:C:2012:687, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 Šajā lietā nav strīda par to, ka datumā, kad beidzās Komisijas argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, Jaunā likuma par Augstāko tiesu noteikumi, kurus Komisija apstrīd šajā prasībā, joprojām bija spēkā. No minētā izriet, ka Tiesai ir jāspriež par šo prasību, lai arī, 2018. gada 21. novembrī stājoties spēkā Likumam, ar ko groza Jauno likumu par Augstāko tiesu, ar atpakaļejošu spēku tika izbeigtas visas Komisijas apstrīdēto valsts tiesību normu sekas, jo šo notikumu nevar ņemt vērā tādēļ, ka tas ir noticis pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. novembris, Komisija/Ungārija, C-286/12, EU:C:2012:687, 45. punkts).

Par prasības apjomu

- 32 Tiesas sēdē Komisija precizēja, ka savā prasībā tā būtībā lūdz konstatēt LES 19. panta 1. punkta otrās daļas kopsakarā ar Hartas 47. pantu pārkāpumu. Komisija uzskata, ka efektīvas tiesību aizsardzības tiesā jēdziens LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir jāinterpretē, ņemot vērā Hartas 47. panta saturu un, it īpaši, tās garantijas, kas iekļautas tiesībās uz efektīvu tiesību aizsardzību, kuras ir paredzētas pēdējā minētajā tiesību normā, un tādēļ pirmā no šīm tiesību normām nozīmē, ka ir jānodrošina tādas tiesu iestādes kā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), kurai tostarp ir uzticēts uzdevums interpretēt un piemērot Savienības tiesības, neatkarības saglabāšana.
- 33 Lai izskatītu šo prasību, tātad ir jāizvērtē, vai Polijas Republika ir izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus.

Par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērojamību un tvērumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 34 Pamatojoties it īpaši uz 2018. gada 27. februāra spriedumu *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117) un 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), Komisija apgalvo, ka, lai izpildītu LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteikto pienākumu nodrošināt tiesiskās aizsardzības līdzekļu sistēmu, kas nodrošina efektīvu pārbaudi tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesību akti, dalībvalstīm it īpaši ir jānodrošina, ka valsts institūcijas, kas spēj pieņemt lēmumus par jautājumiem, kuri attiecas uz šo tiesību piemērošanu vai interpretāciju, atbilst prasībai par tiesnešu neatkarību, – pēdējā minētā prasība ietilpst pamattiesībās uz lietas taisnīgu izskatīšanu tiesā, kas ir īpaši garantētas Hartas 47. panta otrajā daļā.
- 35 Tā kā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) ir šāda institūcija, valsts tiesību normās, kas reglamentē minētās tiesas sastāvu, organizatorisko struktūru un darbības veidu, būtu jānodrošina, ka tā atbilst šai neatkarības prasībai.
- 36 Proti, minētā prasība attiecoties ne tikai uz konkrētas procedūras norisi, bet arī uz tiesu sistēmas organizācijas veidu. Valsts pasākums, kas vispārīgi aizskar valsts tiesu neatkarību, izraisot to, ka vairs netiek nodrošinātas tiesības efektīvi vērsties tiesā, it īpaši tad, kad šīs tiesas piemēro vai interpretē Savienības tiesības.
- 37 Polijas Republika, ko šajā ziņā atbalsta Ungārija, apgalvo, ka tādas valsts tiesību normas kā tās, ko šajā prasībā apstrīd Komisija, nevar tikt pārbaudītas, ņemot vērā LES 19. panta 1. punkta otro daļu un Hartas 47. pantu.
- 38 Proti, pirmkārt, šīs Savienības tiesību normas neietverot nekādas atkāpes no kompetenču piešķiršanas principa, kurš attiecas uz Savienības kompetencēm un kurš izriet no LES 4. panta 1. punkta, 5. panta 1. un 2. punkta, kā arī no 13. panta 2. punkta. Neesot strīda par to, ka valsts tiesu organizācija ir tikai dalībvalstu kompetencē, un tādēļ Savienība nevarot piesavināties kompetences šajā jomā.
- 39 Otrkārt, LES 19. panta 1. punkta otrā daļa un Hartas 47. pants – tāpat kā Savienības tiesību vispārējie principi, tādi kā tiesnešu neatkarības princips, – esot piemērojami tikai situācijās, ko reglamentē Savienības tiesības.
- 40 Taču valsts tiesību normas, ko Komisija apstrīdējusi šajā lietā, neesot nekādi saistītas ar Savienības tiesībām un šajā ziņā atšķiroties no valsts tiesiskā regulējuma, par kuru tika pasludināts 2018. gada 27. februāra spriedums *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), un šis pēdējais minētais tiesiskais regulējums savukārt esot bijis saistīts ar Savienības finansiālās palīdzības piešķiršanu dalībvalstij pārmērīga budžeta deficīta novēršanas kontekstā un līdz ar to – pieņemts, piemērojot Savienības tiesības.
- 41 Hartas 47. pants turklāt nevarot būt piemērojams šajā lietā, jo netiek īstenotas Savienības tiesības tās 51. panta 1. punkta izpratnē. Turklāt no LES 6. panta 1. punkta, kā arī no Hartas 51. panta 2. punkta un Protokola Nr. 30 par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošanu Polijai un Apvienotajai Karalistei (OV 2010, C 83, 313. lpp.) izrietot, ka Hartā nav paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma, pārsniedzot tās kompetences.

Tiesas vērtējums

- 42 Ir jāatgādina, ka Savienība – kā izriet no LES 49. panta, kurā paredzēts, ka jebkura Eiropas valsts var lūgt, lai to uzņem par Savienības locekli, – apvieno valstis, kuras ir brīvi un brīvprātīgi pievienojušās kopējām vērtībām, kas ir minētas LES 2. pantā, ievēro šīs vērtības un apņemas tās veicināt, un tādējādi Savienības tiesības ir balstītas uz pamatpremisi, saskaņā ar kuru katrai dalībvalstij ar visām pārējām dalībvalstīm – un tās to savstarpēji atzīst – ir kopīgas šīs vērtības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c., C-621/18, EU:C:2018:999, 63. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 43 Šī premisa nozīmē un pamato savstarpējas uzticēšanās starp dalībvalstīm un, it īpaši, to tiesām pastāvēšanu, atzīstot šīs vērtības, uz kurām Savienība ir balstīta, tostarp tiesiskumu, un tātad ievērojot Savienības tiesības, ar kurām tās tiek īstenotas (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 30. punkts, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35. punkts).
- 44 Tāpat ir jāatgādina, ka, lai garantētu Savienības tiesību sistēmas īpašo iezīmju un autonomijas saglabāšanu, ar Līgumiem ir izveidota tiesu sistēma, kuras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību saskanīgu un vienveidīgu interpretāciju (spriedums, 2018. gada 6. marts, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 45 It īpaši šādi izstrādātās tiesu sistēmas stūrakmens ir radīts ar LESD 267. pantā paredzēto prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kuras mērķis, izveidojot tiesnešu dialogu tieši starp Tiesu un dalībvalstu tiesām, ir nodrošināt šo Savienības tiesību saskanīgu un vienveidīgu interpretāciju, tādējādi ļaujot nodrošināt to pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – pašu ar Līgumiem izveidoto tiesību raksturu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 6. marts, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 37. punkts).
- 46 Visbeidzot, kā izriet no pastāvīgās judikatūras, Savienība ir tiesību savienība, kurā indivīdiem ir tiesības apstrīdēt tiesā jebkura valsts lēmuma vai cita akta par Savienības tiesību akta piemērošanu tiem tiesiskumu (spriedumi, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 31. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 49. punkts).
- 47 Šajā kontekstā ar LES 19. pantu, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma vērtība, valsts tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošana visās dalībvalstīs, kā arī šo tiesību, kas šiem indivīdiem izriet no Savienības tiesībām, aizsardzību tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 32. punkts, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Šajā ziņā un kā tas paredzēts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir vajadzīgi, lai indivīdiem nodrošinātu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tādējādi dalībvalstīm ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina efektīvu tiesas kontroli minētajās jomās (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Proti, tiesību, kuras indivīdi gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko tādējādi ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un kas tika atzīts 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. un

13. pantā, un kas šobrīd ir apstiprināts Hartas 47. pantā (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Runājot par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērojamību *ratione materiae*, ir turklāt jāatgādina, ka šī norma darbojas “jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”, neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 29. punkts).
- 51 Pretēji Polijas Republikas un Ungārijas šajā saistībā apgalvotajam, tam, ka valsts algu samazināšanas pasākumi, par kuriem bija runa 2018. gada 27. februāra spriedumā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), tika pieņemti sakarā ar prasībām, kas saistītas ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanu attiecīgās dalībvalsts budžetā, un saistībā ar Savienības finansiālās palīdzības programmu šai dalībvalstij, kā tas izriet no minētā sprieduma 29.–40. punkta, nebija nekādas lomas interpretācijā, kuras rezultātā Tiesa secināja, ka attiecīgajā lietā ir piemērojama LES 19. panta 1. punkta otrā daļa. Proti, šis secinājums tika balstīts uz apstākli, ka valsts struktūra, uz kuru attiecas minētā lieta, proti, *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta, Portugāle), ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesai attiecīgajā lietā to pārbaudīs, varēja kā tiesa spriest par jautājumiem, kas attiecas uz Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju un tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas šīs tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 40. punkts).
- 52 Turklāt, lai arī, kā atgādina Polijas Republika un Ungārija, tiesu organizācija dalībvalstīs ir šo dalībvalstu kompetencē, tomēr, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām (pēc analogijas skat. spriedumus, 2018. gada 13. novembris, *Raugevicius*, C-247/17, EU:C:2018:898, 45. punkts, kā arī 2019. gada 26. februāris, Rimševičs un ECB/Latvija, C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 57. punkts) un, it īpaši, no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošie pienākumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 40. punkts). Turklāt, pieprasot, lai dalībvalstis tādējādi ievērotu šos pienākumus, Savienība nekādi necenšas pati īstenot minēto kompetenci, nedz arī tātad – pretēji Polijas Republikas apgalvotajam – to piesavināties.
- 53 Visbeidzot, runājot par 30. protokolu, ir jānorāda, ka tas neattiecas uz LES 19. panta 1. punkta otro daļu, un turklāt ir jāatgādina, ka ar to arī netiek apšaubīta Hartas piemērojamība Polijai, kā arī tā mērķis nav atbrīvot Polijas Republiku no pienākuma ievērot Hartas noteikumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, *N. S. u.c.*, C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 119. un 120. punkts).
- 54 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā visām dalībvalstīm ir uzlikts pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir vajadzīgi, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tostarp Hartas 47. panta izpratnē, jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības (spriedums, 2017. gada 14. jūnijs, *Online Games u.c.*, C-685/15, EU:C:2017:452, 54. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 55 Konkrētāk, ikvienai dalībvalstij saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu ir jānodrošina, lai attiecīgās struktūras, kas kā “tiesa” Savienības tiesību izpratnē ietilpst tās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, atbilstu efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām (spriedumi, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 37. punkts, un 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 52. punkts).
- 56 Šajā lietā nav strīda par to, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) var tikt aicināta spriest par jautājumiem, kuri ir saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretēšanu, un ka tā kā “tiesa” šajās tiesībās definētajā nozīmē ietilpst Polijas tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā “jomās, uz kurām attiecas

Savienības tiesības,” LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, un tādēļ šai tiesai ir jāatbilst prasībai par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (rikojums, 2018. gada 17. decembris, Komisija/Polija, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, 43. punkts).

- 57 Lai nodrošinātu, ka tāda struktūra kā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) spēj piedāvāt šādu aizsardzību, īpaši svarīga – kā tas norādīts Hartas 47. panta otrajā daļā, kurā viena no prasībām saistībā ar pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību ir norāde uz piekļuvi “neatkarīgai” tiesai, – ir šīs instances neatkarības saglabāšana (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 41. punkts, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 53. punkts).
- 58 Šī prasība par tiesu neatkarību, kas ir raksturīga tiesas spriešanai, ietilpst to tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu saturā, kurām ir kardināla nozīme kā garantijai visu to tiesību aizsardzībai, kuras indivīdiem izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstu kopējo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma, saglabāšanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48. un 63. punkts).
- 59 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, valsts tiesību normas, ko Komisija apstrīdējusi savā prasībā, var tikt pārbaudītas no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas viedokļa, un tādēļ ir jāizvērtē, vai ir konstatējami šīs tiesību normas pārkāpumi, kā apgalvojusi šī iestāde.

Par pirmo iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 60 Pirmajā iebildumā Komisija pārmet Polijas Republikai, ka tā ir pārkāpusi LES 19. panta 1. punkta otro daļu tādēļ, ka ar Jauno likumu par Augstāko tiesu tika paredzēts pasākuma, ko veido *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšana, piemērošana amata pienākumus pildošiem tiesnešiem, kuri tika iecelti amatā minētajā tiesā pirms 2018. gada 3. aprīļa, kad stājās spēkā šis likums. To darot, šī dalībvalsts esot pārkāpusi tiesnešu neatkarības principu un, it īpaši, tiesnešu neatceļamības principu.
- 61 Šajā ziņā Komisija norāda, ka Jaunā likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1. punkta un 111. panta 1. un 1. *bis* punkta rezultātā minētās tiesas tiesneši, kas ir sasnieguši 65 gadu vecumu dienā, kad stājies spēkā šis likums, proti, 2018. gada 3. aprīlī, vai kuri to sasniedz vēlākais līdz 2018. gada 3. jūlijam, principā pensionējas ar 2018. gada 4. jūliju un ka tiem, kuriem 65. dzimšanas diena ir laikā no 2018. gada 4. jūlija līdz 2019. gada 3. aprīlim, principā ir jāpensionējas 2019. gada 3. aprīlī. Runājot par tiesnešiem, kuri 65 gadu vecumu sasniedz pēc 2019. gada 3. aprīļa, – tiem principā ir jāpensionējas, sasniedzot pilnu 65 gadu vecumu.
- 62 Turklāt Komisija uzsver, ka šīs valsts tiesību normas nekavējoties ir skārušas 27 no 72 *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešiem, kuri pildīja amata pienākumus Jaunā likuma par Augstāko tiesu spēkā stāšanās datumā, tostarp minētās tiesas pirmo priekšsēdētāju. Runājot par pēdējo minēto, minētā iestāde turklāt norāda, ka saskaņā ar Konstitūcijas 183. panta 3. punktu attiecīgā persona tika iecelta amatā uz sešu gadu pilnvaru termiņu, kuram šajā gadījumā būtu jābeidzas 2020. gada 30. aprīlī.
- 63 Tomēr Komisija uzskata, ka, veicot šādu pensionēšanās vecuma samazinājumu tiesnešiem, kuri pilda amata pienākumus *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), Polijas Republika – turklāt vienlaikus Jaunā likuma par Augstāko tiesu 112. un 112. *bis* pantā atļaujot Polija Republikas prezidentam līdz 2019. gada 3. aprīlim brīvi lemt par amata vietu skaita palielināšanu minētajā tiesā – ir pavērusi

- iespēju Augstākās tiesas sastāva dziļai un tūlītējai pārveidošanai, tā pārkāpjot tiesnešu neatceļamības principu, kas ir garantija, kura ir neatraujami saistīta ar to neatkarību, un tādējādi – LES 19. panta 1. punkta otro daļu.
- 64 Komisija uzskata, ka, ja pensionēšanās vecuma samazināšana tiesnešiem nevar pilnīgi tikt izslēgta, katrā ziņā piemēroti pasākumi, piemēram, pārejas perioda paredzēšana vai pieeja pa posmiem, kas ļauj novērst šāda samazinājuma izmantošanu slēptā nolūkā mainīt tiesu iestāžu sastāvu, ir jāveic tostarp tālab, lai novērstu jebkādu iespaidu, ka attiecīgo tiesnešu pilnvaru termiņa saīsināšana patiesībā ir pamatota ar šo tiesnešu veiktajām darbībām, aktīvi pildot šīs funkcijas, un lai neskartu šo tiesnešu pārliecību, ka viņi varēs turpināt ieņemt savu amatu.
- 65 Polijas Republika norāda, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa neietver prasību, ka pensionēšanās vecuma samazināšanas gadījumā, lai nodrošinātu tiesnešu neatkarību, būtu obligāti jāparedz pārejas periods tiesnešiem, kuri aktīvi pilda savas funkcijas. Proti, tā kā šāds pensionēšanās vecums vispārīgi un automātiski ir piemērojams visiem attiecīgajiem tiesnešiem, tas nevarot radīt spiedienu, kas varētu ietekmēt attiecīgās personas, tām pildot savas tiesas spriešanas funkcijas.
- 66 Polijas tiesību sistēmā tiesu neatkarības garantijas galvenokārt esot saistītas ar tiesneša amata pildīšanas pastāvīgo raksturu, tostarp ar neatceļamības garantiju, ar imunitāti, pienācīgu atbildību, apspriežu slepenību, tiesneša amata pildīšanas nesaderību ar citu publisko funkciju pildīšanu, pienākumu ievērot politisko neitralitāti un ar aizliegumu veikt saimniecisko darbību. Atcelt no amata tiesnešus esot atļauts tikai smagāko disciplināro pārkāpumu vai galīga notiesājoša sprieduma krimināllietā gadījumā. Tomēr tiesneša pensionēšanās neesot atcelšana no amata, jo attiecīgā persona turpina būt tiesnesis un šajā statusā tas saglabā imunitāti un tiesības uz pienācīgu attieksmi, vienlaikus būdams pakļauts pienākumam ievērot dažādus ētikas noteikumus.
- 67 Turklāt no 2011. gada 21. jūlija sprieduma *Fuchs un Köhler* (C-159/10 un C-160/10, EU:C:2011:508), kā arī no 2018. gada 27. februāra sprieduma *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117) izrietot, ka dalībvalstīm saglabājas iespēja pielāgot tiesnešiem piemērojamus darba nosacījumus un tātd – to pensionēšanās vecumu, tostarp tālab, lai – kā šajā gadījumā – vienādotu šo vecumu ar vispārējās pensionēšanās sistēmas ietvaros paredzēto, vienlaikus optimizējot personāla vecuma struktūru attiecīgās tiesas iekšienē.
- 68 Visbeidzot, ja būtu jāuzskata, ka tiesneša pensionēšanās vecumam ir jābūt tādā, kā paredzēts tiesību aktos, kas bija spēkā datumā, no kura attiecīgā persona sāka pildīt amata pienākumus, šajā gadījumā būtu jāņem vērā, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecums tika mainīts 2002. gadā un noteikts kā 70 gadi – pēc tam, kad laikā no 1990. gada līdz 2002. gadam tas bija noteikts kā 65 gadi. Tomēr 17 no 27 tiesnešiem, kuri pildījuši amata pienākumus minētajā tiesā un kurus skāris pensionēšanās vecuma samazinājums, kas izrietēja no Jaunā likuma par Augstāko tiesu, esot iecelti amatā laikā no 1990. gada līdz 2002. gadam, un tādēļ attiecībā uz tiem netiekot saīsināts sākotnējais amata pienākumu pildīšanas termiņš.
- 69 Ja tiesneša iecelšanas amatā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) datums tiktu apstiprināts par kritēriju, lai noteiktu tā pensionēšanās vecumu, tas turklāt radītu diskriminācijas starp minētās tiesas tiesnešiem risku, jo daži no tiem, tostarp tie, kuri tiks iecelti amatā pēc Jaunā likuma par Augstāko tiesu stāšanās spēkā, tiks aicināti pensionēties agrāk nekā citi, kuri savukārt tikuši iecelti amatā pirms minētā spēkā stāšanās datuma, laikā, kad pensionēšanās vecums bija 70 gadi.
- 70 Ungārijas ieskatā Komisija nav pierādījusi, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšana un dažu tiesnešu pensionēšana šā pasākuma dēļ būtu tāda, kas varētu ietekmēt minētās tiesas spēju nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

Tiesas vērtējums

- 71 Prasība par tiesu neatkarību, kas atbilstoši LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai – un kā izriet no šā sprieduma 42.–59. punkta –, dalībvalstīm ir jānodrošina attiecībā uz valsts tiesām, kuras – tāpat kā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) – tiek aicinātas spriest par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību interpretēšanu un piemērošanu, ietver divus aspektus.
- 72 Pirmais – ārējais – aspekts prasa, lai attiecīgā instance veiktu savas funkcijas pilnībā autonomi, neesot pakļautai nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu un nesaņemot jebkādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas, tādējādi esot aizsargātai pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās locekļu tiesas spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 73 Otrais – iekšējais – aspekts savukārt ir saistīts ar neitralitātes jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda attieksme attiecībā uz strīda dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu. Šis aspekts prasa, lai tiktu ievērota objektivitāte un, izņemot stingru tiesību normu piemērošanu, būtu absolūta neieinteresētība strīda atrisinājumā (spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 74 Šādām neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas, it īpaši attiecībā uz tiesas sastāvu, iecelšanu, pilnvaru ilgumu, kā arī tās locekļu atturēšanās, noraidīšanas un atcelšanas iemesliem, lai kļiedētu indivīdos jebkādas pamatotas šaubas par minētās tiesas ārēju ietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz interesēm, ar ko tā saskaras (spriedumi, 2006. gada 19. septembris, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 53. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 75 It īpaši šī obligātā tiesnešu brīvība no jebkādas iejaukšanās vai ārēja spiediena – kā vairākkārt ir atgādinājusi Tiesa – prasa noteiktas garantijas, kas ir piemērotas, lai aizsargātu personu, kurai ir uzdevums spriest tiesu, tādās kā neatceļamība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 76 Atbilstoši neatceļamības principam tiesnešiem tostarp ir jāvar palikt amatā līdz brīdim, kad viņi sasniedz obligāto pensionēšanās vecumu, vai līdz savu pilnvaru termiņa beigām, ja tās ir piešķirtas uz noteiktu laiku. No minētā principa, lai gan tam nav absolūts raksturs, izņēmumi ir pieļaujami tikai ar nosacījumu, ka tie ir pamatoti ar attaisnojošiem un primāriem iemesliem, ievērojot samērīguma principu. Tādējādi ir vispārpieņemts, ka tiesneši, ievērojot atbilstošas procedūras, var tikt atcelti, ja tie nevar turpināt pildīt amata pienākumus nespējas vai būtiska pārkāpuma dēļ.
- 77 Attiecībā uz pēdējo minēto aspektu konkrēti no Tiesas judikatūras izriet, ka neatkarības prasība arī prasa, lai to personu, kuras spriež tiesu, disciplināros pasākumus – un tātad arī viņu iespējamo atcelšanu – reglamentējošajos noteikumos būtu iekļautas garantijas, kas nepieciešamas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šādi pasākumi tiks izmantoti kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma. Tādējādi tādu noteikumu paredzēšana, kuros tostarp ir definēta gan rīcība, kas ir disciplinārpārkāpumi, gan konkrēti piemērojami sodi, kuri paredz neatkarīgas instances iesaistīšanos saskaņā ar procedūru, kas pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā paredzētās tiesības, tostarp tiesības uz aizstāvību, un kuros ir paredzēta iespēja tiesā apstrīdēt disciplināro iestāžu lēmumus, ir būtisko garantiju kopums, lai saglabātu tiesu varas neatkarību (spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts).

- 78 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka apstrīdētā reforma, kurā ir paredzēta tāda pasākuma piemērošana, ko veido to *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensijas vecuma samazināšana, kuri jau pilda amata pienākumus minētajā tiesā, rada tādas sekas, ka to tiesas spriešanas funkciju pildīšana beidzas priekšlaicīgi, un tādējādi rada legītīmas bažas par tiesnešu neatceļamības principa neievērošanu.
- 79 Šādos apstākļos, ņemot vērā minētā principa kardinālo nozīmi, kas atgādināta šā sprieduma 75.–77. punktā, šāda piemērošana var būt pieņemama tikai tad, ja tā ir attaisnota ar legītīmu mērķi un ir samērīga ar šo mērķi un ciktāl tā attiecīgajām personām nerada legītīmas šaubas par attiecīgās tiesas spēju pretoties ārējiem faktoriem un par tās neitralitāti attiecībā uz tiesā izsveramajām interesēm.
- 80 Šajā lietā Polijas Republika apgalvo, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensijas vecuma samazināšanas līdz 65 gadiem pamatā esot bijusi vēlme vienādot šo vecumu ar vispārējo pensionēšanās vecumu, kurš ir piemērojams visiem darba ņēmējiem Polijā, un, to darot, optimizēt personāla vecuma struktūru minētajā tiesā.
- 81 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka Tiesa gan ir atzinusi, ka tādi mērķi nodarbinātības politikas jomā kā, pirmām kārtām, mērķis vienādot amata pildīšanas maksimālo vecumu civildienesta profesijās un, otrām kārtām, mērķis veicināt līdzsvarotāku vecuma struktūru, atvieglojot jauno juristu piekļuvi tostarp tiesneša profesijai, var būt legītīmi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 21. jūlijs, *Fuchs un Köhler*, C-159/10 un C-160/10, EU:C:2011:508, 50. punkts, kā arī 2012. gada 6. novembris, Komisija/Ungārija, C-286/12, EU:C:2012:687, 61. un 62. punkts).
- 82 Tomēr ir jānorāda, pirmkārt, ka Jaunā likuma par Augstāko tiesu anotācijā – kā uzsver Komisija un kā ir norādījusi arī Eiropas [Padomes] komisija “Demokrātija caur tiesībām” (tā sauktā “Venēcijas komisija”) sava atzinuma Nr. 904/2017 (CDL-AD(2017)031) 33. un 47. punktā – ir ietverti elementi, kas var radīt nopietnas šaubas par to, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensijas vecuma reforma ir notikusi šādu mērķu vārdā, nevis balstoties uz vēlmi atstādināt noteiktu minētās tiesas tiesnešu grupu.
- 83 Otrkārt, ir jāatgādina, ka papildus tādu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanai, kuri, jaunajam Likumam par Augstāko tiesu stājoties spēkā, jau pildīja amata pienākumus, tika ieviests jauns mehānisms, ar ko Polijas Republikas prezidentam ir ļauts diskrecionāri lemt par šādi saīsinātā tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšanu divos secīgos trīs gadu laikposmos.
- 84 Tomēr, pirmām kārtām, šādas iespējas pagarināt tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņu uz sešiem gadiem ieviešana kopā ar to *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanu par pieciem gadiem, kuri, jaunajam Likumam par Augstāko tiesu stājoties spēkā, jau pildīja amata pienākumus, var likt šaubīties par to, ka veiktā reforma patiešām ir vērsta uz to, lai vienādotu šo tiesnešu pensionēšanās vecumu ar to, kurš ir piemērojams visiem darba ņēmējiem, un optimizētu personāla vecuma struktūru minētajā tiesā.
- 85 Otrām kārtām, šo abu pasākumu kombinēšana tāpat var pastiprināt iespaidu, ka patiesībā rīcība ir bijusi vērsta uz to, lai noteiktu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu daļu atstādinātu, jo, neraugoties uz pensionēšanās vecuma samazināšanas pasākuma piemērošanu visiem minētās tiesas tiesnešiem, kuri pildījuši amata pienākumus laikā, kad stājās spēkā Jaunais likums par Augstāko tiesu, Polijas Republikas prezidents tomēr saglabāja diskrecionāras pilnvaras saglabāt amatā daļu no attiecīgajām personām.
- 86 Treškārt, ir jākonstatē, ka to *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanas par pieciem gadiem pasākums, kuri, jaunajam Likumam par Augstāko tiesu stājoties spēkā, jau aktīvi pildīja funkcijas, kā arī no tā izrietošās šo tiesnešu funkciju pildīšanas termiņa saīsināšanas sekas tūlītēji ietekmēja gandrīz trešdaļu no amata pienākumus pildošajiem tiesas locekļiem, tostarp arī tās pirmo priekšsēdētāju, kura sešu gadu pilnvaru termiņš, kas ir garantēts

Konstitūcijā, šā iemesla dēļ tika saīsināts. Kā apgalvo Komisija, šis konstatējums liecina par attiecīgās reformas, iespējams, ievērojamu ietekmi uz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) sastāvu un darbības nepārtrauktību. Tomēr, kā secinājumu 76. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, šāda liela augstākās instances tiesas sastāva pārveidošana tādas reformas ietekmē, kas uz to konkrēti attiecas, savukārt var izrādīties tāda, kas rada šaubas par šādas reformas patieso būtību un par tās patiesajiem mērķiem.

- 87 Šaubas, kas tādējādi ir saistītas ar apstrīdētās reformas patiesajiem mērķiem un kas izriet no visiem šā sprieduma 82.–86. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, nevar tikt kļiedētas ar argumentiem, kurus izvirzījusi Polijas Republika un saskaņā ar kuriem, pirmām kārtām, daži tiesneši, kuri pilda funkcijas *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) un uz kuriem attiecas šī reforma, esot tikuši iecelti šajā amatā laikā, kad šīs tiesas tiesnešu pensionēšanās vecums bija noteikts 65 gadi, un, otrām kārtām, šāds tiesnesis, pensionējoties, tomēr saglabājot savu tiesneša statusu, tam joprojām esot imunitāte un tas saņemot atalgojumu, un uz to joprojām attiecoties zināmi ētikas noteikumi.
- 88 Proti, šie apstākļi, pieņemot, ka tie tiek konstatēti, neliek apšaubīt, ka attiecīgo tiesnešu pensionēšanās nozīmē tūlītēju un – salīdzinājumā ar to, kas bija paredzēts pirms apstrīdētās reformas, – priekšlaicīgu tiesas spriešanas pienākumu pildīšanas pārtraukšanu.
- 89 Otrkārt, kā tiesas sēdē apstiprināja Polijas Republika, vispārējais pensionēšanās vecums darba ņēmējiem, ar kuru, kā ir norādījusi šī dalībvalsts, tā ir vēlējusies saskaņot *Sąd Najwyższy* (Augstākās tiesas) tiesnešu pensionēšanās vecumu, nozīmē nevis to, ka šie darbinieki automātiski pensionējas, bet tikai tiesības, nevis pienākumu tiem pārtraukt savu profesionālo darbību un tādā gadījumā saņemt vecuma pensiju.
- 90 Šādos apstākļos Polijas Republika nav pierādījusi, ka apstrīdētais pasākums ir piemērots līdzeklis, lai samazinātu amata pienākumu pildīšanas maksimālo vecumu atšķirības visām attiecīgajām profesijām. It īpaši šī dalībvalsts nav norādījusi objektīvu iemeslu, kādēļ, lai vienādotu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensijas vecumu ar vispārējo pensionēšanās vecumu, kurš ir piemērojams visiem darba ņēmējiem Polijā, bija jāparedz šo tiesnešu automātiska pensionēšanās, ja vien Polijas Republikas prezidents diskrecionāri nenolemj, ka šie tiesneši var turpināt pildīt savas funkcijas, lai gan pārējiem darba ņēmējiem likumā paredzētais pensijas vecums šajā ziņā ir fakultatīvs.
- 91 Treškārt, ir jāuzsver, ka, runājot par pensijas vecuma vienādošanas mērķi, Tiesa jau ir nospriedusi, ka ar valsts tiesību normām, kurās tūlītēji un būtiski tiek samazināts maksimālais tiesneša amata pienākumu pildīšanas vecums, neparedzot pārejas noteikumus, lai aizsargātu to attiecīgo personu tiesisko paļāvību, kuras pildīja amata pienākumus, kad šīs tiesību normas stājās spēkā, netiek ievērots samērīguma princips (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. novembris, Komisija/Ungārija, C-286/12, EU:C:2012:687, 68. un 80. punkts).
- 92 Runājot par 2018. gada 27. februāra spriedumu *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), uz kuru arī ir atsaukusies Polijas Republika, lai pamatotu Komisijas pirmajā iebildumā apstrīdētā valsts pasākuma likumību, ir jāatgādina, ka šis spriedums attiecas uz atbildības apmēra samazināšanas tiesnešiem pasākumu. Minētajā spriedumā Tiesa – norādījusi, ka šis algas samazināšanas pasākums vienlaikus bijis ierobežots gan apmēra, gan laika ziņā un ka tas netika īpaši pieņemts attiecībā uz *Tribunal de Contas* (Revīzijas palāta) locekļiem, bet, tieši otrādi, bija vispārpiemērojams pasākums, – uzskatīja, ka LES 19. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesnešu neatkarības princips ļauj piemērot šādu pasākumu.
- 93 Tomēr – raugoties no tiesnešu neatkarības aizsardzības aspekta – šādas ierobežotas un uz laiku noteiktas algu samazināšanas sekas nekādi nav salīdzināmas ar tāda pasākuma ietekmi, kurš izpaužas kā amata pienākumus pildošu tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšana, kā rezultātā savukārt tiesnešu profesionālā karjera priekšlaicīgi un galīgi tiek izbeigta.

- 94 Ceturtkārt, apstrīdētās reformas tūlītēja piemērošana *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešiem, kuri pildīja amata pienākumus datumā, kad stājās spēkā Jaunais likums par Augstāko tiesu, nav attaisnota arī ar Polijas Republikas izskaidroto vajadzību novērst iespējamu šo tiesnešu diskrimināciju – no tiesneša amata pienākumu pildīšanas ilguma viedokļa – salīdzinājumā ar tiem, kuri tiks iecelti amatā minētajā tiesā pēc šā datuma.
- 95 Proti, kā apgalvo Komisija, šīs divas tiesnešu kategorijas nav analogā situācijā, jo tikai pirmās kategorijas tiesnešiem tiek saīsināts karjeras laiks, tiem ieņemot amatu *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), bet otrās kategorijas tiesneši savukārt tiek iecelti minētajā tiesā, pamatojoties uz jauno tiesisko regulējumu, kurā likumā paredzētais pensionēšanās vecums ir 65 gadi. Turklāt, ciktāl Polijas Republika savos argumentos norāda arī, ka tiesnešiem, kas jau pilda amata pienākumus *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), atšķirībā no saviem kolēģiem, kuri tika iecelti amatā pēc Jaunā likuma par Augstāko tiesu stāšanās spēkā, nav atzīta iespēja izmantot jauno ar šo likumu ieviesto pensionēšanās vecumu, ir jānorāda, ka būtu bijis iespējams – kā norāda Komisija – paredzēt iespēju attiecīgajām personām brīvprātīgi atteikties no amata pienākumu pildīšanas, tām sasniedzot šo jauno likumā noteikto pensionēšanās vecumu, un tādējādi neliekot viņām to darīt.
- 96 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jākonstatē, ka tāda pasākuma piemērošana, ko veido to *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšana, kuri jau pilda amata pienākumus minētajā tiesā, nav pamatota ar leģitīmu mērķi. Tādējādi minētā piemērošana apdraud tiesnešu neatceļamības principu, kas ir neatraujami saistīts ar to neatkarību.
- 97 No tā izriet, ka Komisijas iebildums par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu ir jāpieņem.

Par otro iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 98 Ar otro iebildumu Komisija pārmet Polijas Republikai LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu tādēļ, ka tā ar Jauno likumu par Augstāko tiesu Republikas prezidentam ir piešķirusi diskrecionāras pilnvaras divas reizes (ikreiz uz trim gadiem) pagarināt *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņu pēc tam, kad sasniegts ar šo likumu noteiktais jaunais pensionēšanās vecums.
- 99 Atbilstoši Komisijas norādītajam, tā kā nav nedz saistošu kritēriju lēmuma par šādu tiesneša amata pienākumu pildīšanas termiņu pagarinājuma piešķiršanu pieņemšanai, nedz pienākuma pamatot šādus lēmumus, nedz arī iespējas tos pārbaudīt tiesā, Polijas Republikas prezidents var ietekmēt *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešus. Proti, perspektīva vērsties pie Republikas prezidenta ar pieteikumu par šādu pagarināšanu un vēlāk situācija, kurā pēc šādu pieteikumu iesniegšanas tiek gaidīts lēmums, attiecīgajiem tiesnešiem var radīt spiedienu, kas tiem var likt piekāpties iespējamām Republikas prezidenta vēlmēm saistībā ar lietām, kuras attiecīgie tiesneši izskata, tostarp tad, kad tiem ir jāinterpretē un jāpiemēro Savienības tiesību normas.
- 100 Republikas prezidenta pienākums lūgt Valsts tiesu padomes atzinumu, kurš paredzēts Jaunā likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1. *bis* un 1. *ter* punktā un 111. *bis* pantā, kā arī 2018. gada 10. maija grozījumu likuma 5. pantā, neietekmējot iepriekš konstatēto. Proti, šai padomei noteiktie atzinuma sniegšanas kritēriji esot pārāk vispārīgi, un šis atzinums Republikas prezidentam neesot saistošs. Turklāt, ņemot vērā neseno 2011. gada 12. maija *ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Likums par Valsts tiesu padomi) (*Dz. U.*, 2011, 714. pozīcija) reformu, kas veikta ar 2017. gada 8. decembra *ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza

Likumam par Valsts tiesu padomi un dažus citus likumus) (*Dz. U.*, 2018, 3. pozīcija), šīs padomes 15 locekļus, kuri no tās 27 locekļiem ir jāievēl no tiesnešu vidus, tagad ievēlēs nevis viņu līdzgaitnieki, kā iepriekš, bet Sejms, un tādēļ var rasties šaubas par viņu neatkarību.

- 101 Visbeidzot, Komisijas norāda, ka, runājot par *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešiem, kuri 65 gadu vecumu sasniegs pēc 2018. gada 3. jūlija, neesot noteikts termiņš, kurā Republikas prezidentam ir jālūdz Valsts tiesu padomes atzinums, un tas var iespējami palielināt faktisko laikposmu, kurā attiecīgā tiesneša saglabāšana amatā ietilpst Republikas prezidenta rīcības brīvībā.
- 102 Šie dažādie faktori varot radīt situāciju, kad *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) vairs netiks uzskatīta par tādu, kas sniedz garantiju tam, ka tās darbība jebkādos apstākļos būs objektīva un neatkarīga.
- 103 Polijas Republika apgalvo, ka pilnvaras, kas piešķirtas Republikas prezidentam, lemt par *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu, kuri ir sasnieguši pensionēšanās vecumu, amata pienākumu pildīšanas termiņa iespējamu pagarināšanu ir kompetence, kas atvasināta no prerogātivs iecelt tiesnešus, kas šim pašam prezidentam ir paredzēta Konstitūcijā. Tomēr Republikas prezidentam šī prerogātiva, kuras mērķis esot tieši aizsargāt tiesu varu gan no likumdošanas varas, gan no izpildvaras iejaukšanās, esot jāīsteno personīgi, ievērojot tikai konstitucionālas normas un principus, un saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tā lēmumi, ar kuriem atteikta kandidāta iecelšana tiesneša amatā, esot akti, kas neattiecas uz administratīvās darbības jomu, un tādēļ tie nevarot tikt pārbaudīti tiesā.
- 104 Tomēr Valsts tiesu padomes Republikas prezidentam sniegtajā atzinumā – kā izrietot no Jaunā likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1. *ter* punkta – esot ņemtas vērā tiesu sistēmas intereses un būtiskas sabiedrības intereses, it īpaši *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) personāla racionāla izmantošana vai vajadzības, kas izriet no minētās tiesas atsevišķu palātu darba slodzes. Turklāt, lai gan šāds atzinums nevar būt saistošs Republikas prezidentam, neapdraudot viņa konstitucionālās prerogātivs, kas minētas iepriekšējā punktā, esot acīmredzams, ka praksē tas šo atzinumu ņem vērā. Tāpat esot skaidrs, ka, lai arī šajā likumā nav paredzēts attiecīgs termiņš, Republikas prezidents Valsts tiesu padomes atzinumu pieprasa, tiklīdz viņš saņem *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesneša iesniegtu pieteikumu par funkciju pildīšanas termiņa pagarināšanu.
- 105 Runājot par Valsts tiesu padomes sastāvu, Polijas Republika norāda, ka tā nepiekrīt Komisijas bažām. Turklāt tā apgalvo, ka šādām bažām nav nozīmes, izvērtējot šo lietu, jo Komisija būtībā pārmet šai dalībvalstij, ka tā lēmumu par to, vai atļaut vai neatļaut *Sąd Najwyższy* (Augstākās tiesas) tiesnesim turpināt pildīt amata pienākumus pēc pensionēšanās vecuma sasniegšanas, ir atstājusi Republikas prezidenta ziņā bez jebkādas iespējas šo lēmumu pārsūdzēt tiesā, un ka Valsts tiesu padomes atzinums savukārt katrā ziņā nav saistošs Republikas prezidentam.
- 106 Visbeidzot, Polijas Republika uzskata, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesneši praksē tikai tādēļ, lai tiktu pagarināts to amata pienākumu pildīšanas termiņš, tā vietā, lai pensionētos, saņemot lielāku pensiju, nepiekāpsies Republikas prezidenta vēlmēm, vēl jo vairāk tāpēc, ka apspriežu slepenības dēļ prezidentam nebūs informācijas par to, kā ir balsojis katrs tiesnesis. Turklāt termiņš, proti, apmēram četri mēneši, kurā Republikas prezidentam ir jālemj par tiesneša iesniegtu pieteikumu pagarināt amata pienākumu pildīšanas termiņu, esot pietiekami īss.
- 107 Līdzīgi modeļi tiesu funkciju pildīšanas termiņu pagarināšanai pēc parastā pensionēšanās vecuma turklāt pastāvo citās dalībvalstīs, ne tikai Polijas Republikā, un arī Eiropas Savienības Tiesas tiesneša pilnvaru pagarināšana esot atkarīga no dalībvalsts, kurai piederīga ir attiecīgā persona, valdības diskrecionārā vērtējuma.

Tiesas vērtējums

- 108 Kā tika atgādināts šā sprieduma 72.–74. punktā, tiesu neatkarības un objektivitātes garantiju ievērošanai ir nepieciešams, lai attiecīgā tiesa pildītu savas funkcijas pilnīgi autonomi, būdama aizsargāta pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kuri var apdraudēt tās locekļu tiesas spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu, ievērojot objektivitāti un neieinteresētību strīda atrisināšanā, pieņemtos lēmumus. Noteikumiem šīs neatkarības un objektivitātes nodrošināšanai ir jābūt tādiem, kas ļauj kļūdēt jebkādas legītimas šaubas attiecīgo personu prātos par šīs institūcijas spēju pretoties ārējiem faktoriem un tās neitralitāti attiecībā uz tajā izsveramajām interesēm.
- 109 Šajā gadījumā uzreiz ir jānorāda, ka valsts tiesību norma, uz kuru attiecas Komisijas otrais iebildums, skar nevis tiesnešu funkciju pildīšanas kandidātu iecelšanas procesu, bet iespēju tiesnešiem, kuri jau tās pilda un kuriem tād ir ar šo funkciju pildīšanu saistītās garantijas, turpināt pildīt savas funkcijas pēc parastā pensionēšanās vecuma sasniegšanas un ka tādējādi šis noteikums ir saistīts ar tiesnešu karjeras norises un izbeigšanas nosacījumiem.
- 110 Turklāt, lai arī tikai dalībvalstu ziņā ir lemt par to, vai atļaut šādu tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšanu pēc parastā pensionēšanās vecuma sasniegšanas, tomēr tad, ja tās izvēlas šādu mehānismu, tām ir pienākums nodrošināt, lai nosacījumi un kārtība, kas attiecas uz šādu pagarināšanu, nebūtu tādi, kas apdraud tiesnešu neatkarības principu.
- 111 Šajā ziņā ar to vien, ka tādai institūcijai kā Republikas prezidents tiek piešķirtas pilnvaras lemt par šāda iespējama pagarinājuma piešķiršanu, gan nav pietiekami, lai secinātu, ka minētais princips tiek apdraudēts. Tomēr ir jāpārlicinās, ka šādu lēmumu pieņemšanas materiāltiesiskie nosacījumi un procesuālā kārtība ir tādi, kas neļauj radīt attiecīgajām personām nekādas pamatotas šaubas par minēto tiesnešu spēju pretoties ārējiem faktoriem un to neitralitāti attiecībā uz tiesā izsveramajām interesēm.
- 112 Šim nolūkam it īpaši ir svarīgi, lai minētie nosacījumi un kārtība būtu izstrādāti tā, lai šie tiesneši būtu pasargāti no iespējamā kārdinājuma pakļauties ārējai ietekmei vai spiedienam, kas var apdraudēt viņu neatkarību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 31. janvāris, D un A, C-175/11, EU:C:2013:45, 103. punkts). Tādējādi arī šādai kārtībai it īpaši ir jāļauj izslēgt ne tikai jebkādu tiešu ietekmi, kas izpaužas norāžu veidā, bet arī netiešāku ietekmi, kas varētu iespaidot attiecīgo tiesnešu lēmumus (pēc analogijas skat., spriedumus, 2012. gada 16. oktobris, Komisija/Austrija, C-614/10, EU:C:2012:631, 43. punkts, un 2014. gada 8. aprīlis, Komisija/Ungārija, C-288/12, EU:C:2014:237, 51. punkts).
- 113 Šajā gadījumā nosacījumi un kārtība, kam Jaunajā likumā par Augstāko tiesu ir pakļauta *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu iespējama amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšana pēc parastā pensionēšanās vecuma sasniegšanas, šādām prasībām neatbilst.
- 114 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmām kārtām, ka saskaņā ar Jauno likumu par Augstāko tiesu šāds pagarinājums tagad tiek piešķirts ar Republikas prezidenta lēmumu, kuram pēc būtības ir diskrecionārs raksturs, jo tā pieņemšana pati par sevi nav atkarīga ne no kādiem objektīviem un pārbaudāmiem kritērijiem, un kurš nav jāpamato. Turklāt šāds lēmums nevar tikt pārsūdzēts tiesā.
- 115 Otrām kārtām, runājot par to, ka Jaunajā likumā par Augstāko tiesu ir paredzēts, ka Valsts tiesu padome tiek aicināta sniegt atzinumu Republikas prezidentam, pirms viņš pieņem lēmumu, ir gan taisnība, ka šādas institūcijas iejaukšanās tiesneša amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšanas pēc parastā pensionēšanās vecuma procesa kontekstā principā var izrādīties tāda, kas veicina šā procesa objektivizēšanu.

- 116 Tomēr tā tas nav, ciktāl ir izpildīti noteikti nosacījumi, tostarp tas, ka minētā institūcija pati ir neatkarīga no likumdošanas varas un izpildvaras, kā arī no iestādes, kurai tai ir jāsniedz atzinums, un tas, ka šāds atzinums tiek sniegts, pamatojoties uz kritērijiem, kas ir gan objektīvi, gan atbilstoši, un tiek pienācīgi pamatots tā, lai sniegtu šai iestādei objektīvu informāciju, lai tā pieņemtu lēmumu.
- 117 Šajā saistībā pietiek konstatēt, ka Valsts tiesu padome, kad tā tiek aicināta sniegt šādu atzinumu Republikas prezidentam, parasti, tā kā nav noteikuma, kas tai liktu to pamatot, ir vien sniegusi – kā Polijas Republika to ir apstiprinājusi tiesas sēdē – labvēlīgu vai nelabvēlīgu atzinumu, kuram vai nu netika norādīts pamatojums, vai arī tas bija tikai formāls, vispārīgi atsaucoties uz noteikumiem, kuros ir formulēti Jaunā likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1. *ter* punktā minētie kritēriji. Šādos apstākļos, pat nepastāvot vajadzībai noteikt, vai tādi kritēriji kā šajā tiesību normā minētie ir pietiekami pārskatāmi, objektīvi un pārbaudāmi, ir jākonstatē, ka šāds atzinums nav tāds, kas var palīdzēt sniegt objektīvu informāciju Republikas prezidentam, tam īstenojot pilnvaras atļaut vai neatļaut turpināt veikt *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesneša funkcijas pēc tam, kad attiecīgā persona ir sasniegusi parasto pensionēšanās vecumu.
- 118 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Republikas prezidentam piešķirtās diskrecionārās pilnvaras divas reizes (ikreiz uz trim gadiem) atļaut personām vecumā no 65 līdz 71 gadam turpināt pildīt tādas augstākās instances tiesas kā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu funkcijas var radīt pamatotas šaubas, tostarp attiecīgajām personām, par attiecīgo tiesnešu spēju pretoties ārējai ietekmei un to neitralitāti attiecībā uz interesēm, kuras tiek izvērtētas tiesā.
- 119 Visbeidzot, Polijas Republikas arguments par apgalvoto līdzību starp apstrīdētajām valsts tiesību normām un procedūrām, kas ir piemērojamas citās dalībvalstīs vai tad, kad tiek pagarinātas Eiropas Savienības Tiesas tiesneša pilnvaras, nevar tikt atbalstīts.
- 120 Proti, pirmkārt, pat pieņemot, ka citā dalībvalstī paredzētā procedūra, aplūkojot to LES 19. panta 1. punkta otrās daļas aspektā, ietver analogiskus trūkumus tiem, kuri ir norādīti saistībā ar šajā lietā aplūkotajām valsts tiesību normām, kas gan nav pierādīts, dalībvalsts nevar balstīties uz to, ka cita dalībvalsts, iespējams, nav ievērojusi Savienības tiesības, lai attaisnotu pašas pienākumu neizpildi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1996. gada 6. jūnijs, Komisija/Itālija, C-101/94, EU:C:1996:221, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 121 Otrkārt, ir jāatgādina, ka, atšķirībā no valstu tiesnešiem, kuri ir iecelti amatā līdz likumā noteiktā pensijas vecuma sasniegšanai, tiesneši Tiesā, kā paredzēts LESD 253. pantā, tiek iecelti uz noteiktu sešu gadu termiņu. Turklāt, lai tiesnesis, kura amata pilnvaru termiņš ir beidzies, no jauna tiktu iecelts šādā amatā atbilstoši šim pantam, – tāpat kā tā sākotnējās iecelšanas amatā gadījumā – ir vajadzīga dalībvalstu valdību kopīga vienošanās pēc tam, kad ir saņemts LESD 255. pantā paredzētās komitejas atzinums.
- 122 Šādi Līgumos paredzētie nosacījumi nemaina LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzēto dalībvalstu pienākumu tvērumu.
- 123 Līdz ar to Komisijas otrais iebildums par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu ir jāpieņem un tā tad jāapmierina arī prasība kopumā.
- 124 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jākonstatē, ka, pirmkārt, paredzot pasākuma, ko veido pensionēšanās vecuma *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešiem samazināšana, piemērošanu tiesnešiem, kuri pilda amata pienākumus un kuri minētajā tiesā iecelti pirms 2018. gada 3. aprīļa, un, otrkārt, piešķirot Polijas Republikas prezidentam diskrecionārās pilnvaras pagarināt šīs pašas tiesas tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņu pēc no jauna noteiktā pensionēšanās vecuma sasniegšanas, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 125 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriet Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai šis spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 126 Saskaņā ar Reglamenta 140. panta 1. punktu Ungārija savus tiesāšanās izdevumus sedz pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **Pirmkārt, paredzot pasākuma, ko veido pensionēšanās vecuma *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) tiesnešiem samazināšana, piemērošanu tiesnešiem, kuri pilda amata pienākumus un kuri minētajā tiesā iecelti pirms 2018. gada 3. aprīļa, un, otrkārt, piešķirot Polijas Republikas prezidentam diskrecionāras pilnvaras pagarināt šīs pašas tiesas tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņu pēc no jauna noteiktā pensionēšanās vecuma sasniegšanas, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus.**
- 2) **Polijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**
- 3) **Ungārija sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

[Paraksti]

i — Tekstā atslēgvārdā un 3., 19., 32., 54., 55., 56. un 70. punktā pēc sākotnējas elektroniskās publikācijas ir veikti valodnieciski labojumi.